

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
Олефіренко Т.О.

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
(Дисципліна самостійного вибору ВНЗ)

Методологія та методи психологічного дослідження

освітнього рівня	бакалавр
галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності	053 Психологія

Шифр за навчальним планом СВ02

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Методологія і методи психологічного дослідження», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 20___ року, протокол № ___.

Розробники програми:

д.психол.н., проф. Приходько Ю.О.
к.психол.н., доц. Лапченко І.О.

Затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки

«___» _____ 20___ року, протокол № _____

Завідувач кафедри _____

Лапченко І.О.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни СВ02

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		Методи навчання: 1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студента: А) словесні методи (лекції, семінари) Б) проблемно-пошукові (методи самостійної роботи, на усні методи навчання). 2. Методи стимулювання навчальної діяльності: А) методи формування пізнавального інтересу Б) аналіз життєвих ситуацій В) ділові та рольові ігри Г) групова дискусія 3. Методи контролю і самоконтролю: А) методи усного контролю Б) методи письмового контролю В) методи самоконтролю.
Спеціальність 053 Психологія	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень Бакалавр	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	Лекції:		
	6 год.		
Вибіркова	Семінарські/ практичні заняття:		
	4 год.		
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом II-й	Індивідуальна робота:		
	9 годин		
	Самостійна робота:		
Семестр IV	81 год.	80 год.	
	Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2,1 - самостійна робота		
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		Форма підсумкового контролю Залік	
Мова навчання -українська мова			

Предмет вивчення навчальної дисципліни: методологія та методи психологічного дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна зв'язана з загальною психологією, віковою психологією, психодіагностикою, експериментальною психологією.

Мета і завдання навчально" дисципліни

Мета курсу: озброїти студентів - майбутніх практикуючих психологів знаннями основ методології та рівнів наукового дослідження, методологічних принципів дослідження, теоретичних та емпіричних методів, які застосовуються у процесі здійснення психологічного дослідження.

Завдання курсу є засвоєння студентами основних понять дисципліни: методологія, методи, прийоми, принципи здійснення наукового дослідження, гіпотеза дослідження, методика здійснення дослідження, рівні розвитку психічного явища, його критерії та показники, основні етапи проведення дослідження, якісний та кількісний аналіз результатів дослідження. Сприяти формуванню у студентів інтересу до здійснення дослідницької роботи, активізації їх творчої активності та підготовці до проходження студентами різних видів психологічної практики.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поняття методології наукового дослідження та її рівнів; - поняття методу, прийому, методики дослідження та їх співвідношення; - принципи наукового дослідження; - основні групи методів наукового дослідження; - теоретичні методи дослідження; - емпіричні методи дослідження та методики їх використання; - діагностичні методи та їх види; - соціологічні методи (методів опитування); - методи статистичної обробки отриманих дослідницьких даних; - організацію роботи з літературними джерелами; - структуру наукової студентської роботи. 	<p>Дослідницька компетентність. Працювати з філософською, психологічною та педагогічною літературою, виділяючи основні напрями дослідження певної проблеми та з'ясовуючи питання, які залишилися поза увагою дослідників; висувати і правильно формулювати мету, завдання та гіпотези дослідження, вміти обирати валідні методи його проведення. Здатність аналізувати стан розвитку певних психічних явищ, використовуючи знання психологічних дисциплін. При здійсненні якісного аналізу отриманих наукових даних, вміти пояснювати їх, спираючись на існуючі наукові теорії щодо даної проблеми, здійснювати кількісний аналіз. Під час проведення дослідження керуватися етичними нормами. На основі отриманих результатів та зроблених висновків, створювати корекційні та розвивальні програми.</p>
2.	<p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - користуватися різними каталогами для підбору літератури для здійснення теоретичної частини дослідження; - здійснювати теоретичний аналіз літературних джерел шляхом біглого їх перегляду, вибіркового читання, читання з аналізом тексту; - формулювати об'єкт, предмет, мету, гіпотезу та завдання дослідження; - проводити констатувальний та формувальний експерименти; - використовувати в дослідженні різні групи методів відповідно до його завдань; - здійснювати якісний та кількісний аналіз отриманих дослідницьких даних; - формулювати висновки за результатами дослідження та рекомендації по їх використанню; - оформляти студентську наукову роботу; - складати: тези, анотації, резюме, конспект, реферат. 	

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 години.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	Індивідуальні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Модуль 1. Методологія науки, її функції та принципи психологічного дослідження											
1.	Тема 1. Методологія, її рівні та методи психологічного дослідження	1			1	7	1	1			9
2.	Тема 2. Методологічні принципи психологічного дослідження	1			2	14	1	1			9
	Разом за змістовим модулем 1	3			3	21	2	2			18
Модуль 2. Емпіричні методи дослідження											
3.	Тема 1. Метод спостереження, його види, організація та методика його здійснення	1			1	10	1	1			9
4.	Тема 2. Метод експерименту, його види та методика організації	1			1	10	1	1			9
5.	Тема 3. Соціологічні методи в дослідженнях проблем психології	1			1	10	1	1			9
6.	Тема 4. Діагностичні методи дослідження	1			1	10	2	1	1		9
7.	Тема 5. Малюнок як метод діагностики (на прикладі малюнку сім'ї)	1			1	10	1		1		9
8.	Тема 6. Робота над літературними джерелами як теоретичний метод дослідження. Структура студентської наукової роботи.	1			1	10	1		1		9
	Разом за змістовим модулем 2	6			6	40	8	4	4		62
Разом:		9			9	81	10	6	4		80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1	Модуль 1. Методологія науки, її функції та принципи психологічного дослідження	10	
1.1	<p><i>Тема 1. Методологія, її рівні та методи психологічного дослідження</i></p> <p>Поняття методології у сучасній науці. Значення методології для психології. Рівні методології. Основні функції методології. Поняття про методи і методики психолого-педагогічного дослідження. Класифікація методів наукового дослідження. Типологія методів у психології. Критерії правильності вибору методу дослідження. Особистісний, діяльнісний та системний підходи як методологічна основа психолого-педагогічного дослідження у вітчизняній психології та педагогіці.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Рибалка В.В. <i>Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно-центрированої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)</i>. – К., 2003.</p> <p>2. Максименко С.Д. <i>Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури</i>. – К, 1999.</p> <p>3. Рузавин Г.И. <i>Методы научного исследования</i>. – М., 1984.</p> <p>4. Образцов П.И. <i>Методы и методология психолого-педагогического исследования</i>. – СПб. – 2004</p> <p>5. Загвязинский В.И. <i>Методология и методика дидактического исследования</i>. – М., 1987</p>		
1.2	<p><i>Тема 2. Методологічні принципи психологічного дослідження</i></p> <p>Принцип детермінізму, його характеристика. Принцип історизму. Принцип єдності свідомості і діяльності. Принцип розвитку (за С.Л. Рубінштейном, Г.С. Костюком). Принцип об'єктивності вивчення психічних явищ. Принцип єдності біологічного і соціального.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Ткаченко О.М. <i>Принципи і категорії психології</i>. – К., 1979.</p> <p>2. Образцов П.И. <i>Методы и методология психолого-педагогического исследования</i>. – СПб. – 2004</p> <p>3. Максименко С.Д. <i>Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження</i>. - К., 1990.</p>		
2	Модуль 2. Емпіричні методи дослідження	12	
2.1	<p><i>Тема 1. Метод спостереження, його види, організація та методика його здійснення</i></p> <p>Загальна характеристика методу спостереження. Предмет спостереження у наукових дослідженнях психології і педагогіки. Види спостереження: безпосереднє, опосередковане, відкрите, закрите, безперервне, перервне (дискретне), закінчене, незакінчене, спостереження-пошук, монографічне спостереження, самоспостереження, їх психологічні характеристики. Переваги та недоліки методу спостереження. Методика організації наукового спостереження. Вимоги до організації наукового спостереження. Аналіз взаємодії як різновид методу спостереження.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Фридман Л.М. и др. <i>Изучение личности учащегося и ученических коллективов. Книга для учителя</i>. – М., 1988</p> <p>2. Максименко С.Д. <i>Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури</i>. – К, 1999.</p>		

2.2	<p><i>Тема 2. Метод експерименту, його види та методика організації</i></p> <p>Історія становлення експериментального методу. Специфіка використання методу експерименту в дослідженнях психології навчання та дослідженнях проблем психології виховання. Функції методу експерименту (вияв фактів, перевірка гіпотези, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між елементами впливу та його результатами). Основні види експерименту та їх характеристика. Лабораторний експеримент: історія виникнення, область використання, його переваги та недоліки. Природний експеримент та його різновиди (констатувальний, формувальний). Основні етапи проведення експерименту.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максименко С.Д. <i>Генетическая психология</i>. – Москва-Киев, 2000 2. <i>Теория и практика педагогического эксперимента/ Под ред. А.И. Пискунова, В.Г. Воробьева</i>. – М., 1979 3. <i>Образцов П.И. Методы и методология психолого-педагогического исследования</i>. – СПб. – 2004 4. <i>Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования</i>. – М., 1987 	12	
2.3	<p><i>Тема 3. Соціологічні методи в дослідженнях проблем психології</i></p> <p>Метод інтерв'ю, його види (стандартизоване, нестандартизоване, напівстандартизоване), переваги та недоліки кожного з них. Анкета та її види. Запитання анкети (відкриті, закриті, напівзакриті). Побудова (структура) анкети. Основні правила побудови анкети. Бесіда та правила її проведення. Методика експертних оцінок (рейтинг), її суть. Переваги та недоліки методу рейтингу. Типові помилки компетентних суддів. Вимоги до компетентних суддів. Психолого-педагогічний консиліум як різновид методу рейтингу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максименко С.Д. <i>Генетическая психология</i>. – Москва-Киев, 2000 2. <i>Теория и практика педагогического эксперимента/ Под ред. А.И. Пискунова, В.Г. Воробьева</i>. – М., 1979 3. <i>Образцов П.И. Методы и методология психолого-педагогического исследования</i>. – СПб. – 2004 4. Максименко С.Д. <i>Изучение психики школьника в процессе обучения</i>. - К., 1981 	12	
2.4	<p><i>Тема 4. Діагностичні методи дослідження</i></p> <p>Історія розвитку діагностичних методів дослідження. Групи діагностичних методів (тести, проєктивні процедури, контент-аналіз). Малюнкові методики як головні проєктивні процедури.</p> <p>Характеристика різних видів тестів (здібностей, успішності або досягнень, тести особистості).</p> <p>Різні підходи до трактування поняття інтелект (здібність до навчання, здібність оперувати абстрактними поняттями, здібність швидко адаптуватись до нових умов) та методів його діагностики.</p> <p>Форми психологічного тестування – індивідуальні тести, групові, усні і письмові, бланкові, предметні, апаратурні, комп'ютерні, вербальні, невербальні, тести лабіринти. Соціометричний тест.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моргунов В.Ф., Тітов І.Г. <i>Основы психологической диагностики</i>. – К., 2009. 2. Анастизи А. <i>Психологическое тестирование</i>. Кн. 1. – М., 1982. 3. Бурлачук Л.Ф. <i>Психодиагностика личности</i>. – К., 1989 4. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. <i>Словарь-справочник по психологической диагностике</i>. – К., 1989. 5. Гуревич К.М. <i>Психологическая диагностика</i>. – М., 1981. 	11	
2.5	<p><i>Тема 5. Малюнок як метод діагностики (на прикладі малюнка сім'ї)</i></p> <p>Методологічний принцип єдності свідомості й діяльності як основа методу вивчення продуктів діяльності людини. Малюнок сім'ї як проєктивний метод дослідження. Лінії аналізу малюнка сім'ї. Аналіз структури малюнка сім'ї. Аналіз особливостей намальованих фігур. Аналіз процесу малювання. Методика діагностичної процедури «малюнок сім'ї».</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анастизи А. <i>Психологическое тестирование</i>. Кн. 1. – М., 1982. 2. Терлицька Л.Г. <i>Основы психодиагностики: Навчальний посібник</i>. – К.: Главник, 2006. – 144 с. 	7	-

2.6	<p><i>Тема 6. Робота над літературними джерелами як теоретичний метод дослідження</i></p> <p>Робота над літературними джерелами - обов'язкова складова частина дослідницької діяльності. Пошук необхідної літератури і попереднє ознайомлення з нею. Види каталогів: алфавітний, систематизований, предметний. Створення власного бібліографічного фонду (картотек). Вивчення літератури. Форми фіксації прочитаного: анотація, план, виписки, тези, конспектування. Систематизація і використання літературного матеріалу в процесі дослідження. Реферат, рецензія та огляд літератури як засоби систематизації літературного матеріалу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Рибалка В.В. <i>Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)</i>. – К., 2003.</p> <p>2. Кожевников В.М. <i>Основы психолого-педагогических исследований</i>. – Макеевка. 1996.</p>	8	
2.7	<p><i>Тема 7. Структура студентської наукової роботи.</i></p> <p>Вибір теми дослідження. Визначення мети, об'єкта, предмета, завдань дослідження. Формулювання гіпотези дослідження. Вибір методів дослідження. Теоретична та експериментальна частина дослідження. Аналіз результатів дослідження (якісний та кількісний). Висновки дослідження, їх узгодження із його завданнями. Оформлення дипломної роботи (тексту, літературних джерел).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>1. Мороз І.В. <i>Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту</i>. – К., 1997.</p> <p>2. Грушко І.М., Сиденко В.М. <i>Основы научных исследований</i>. - Харьков, 1983.</p>	8	

4.2. Плани семінарських та лабораторних занять

Тема 1. Методологія, її рівні та методи психологічного дослідження.

1. Поняття про методологію наукового дослідження.
2. Поняття про методологію, методи і методики психолого-педагогічного дослідження.
3. Класифікація методів наукового дослідження.
4. Типологія методів у психології.
5. Критерії правильності вибору методу дослідження. Особистісний, діяльнісний та системний підходи як методологічна основа психолого-педагогічного дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.
2. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
3. Рузавин Г.И. *Методы научного исследования*. – М., 1984.
4. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
5. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.

Тема 2. Методологічні принципи психологічного дослідження

1. Поняття про принципи психологічного дослідження.
2. Принцип детермінізму, його характеристика.
3. Принцип історизму.
4. Принцип єдності свідомості і діяльності.
5. Принцип розвитку.
6. Принцип об'єктивності вивчення психічних явищ.
7. Принцип єдності біологічного і соціального.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.
2. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
3. Рузавин Г.И. *Методы научного исследования*. – М., 1984.
4. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.

5. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.

Тема 2 (продовження). Методологічні підходи у науковій психології

1. Критерії правильності вибору методу дослідження.
2. Особистісний, діяльнісний та системний підходи як методологічна основа психолого-педагогічного дослідження. Характеристика кожного підходу.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.
2. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
3. Рузавин Г.И. *Методы научного исследования*. – М., 1984.
4. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
5. Рибалка В.В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. – К., 2003.

Модульний контроль 1

1. Виконання модульного тесту.
2. Захист теоретичного завдання.

Тема 3. Метод спостереження, його види, організація та методика його здійснення

1. Загальна характеристика методу спостереження, предмет спостереження
2. Характеристика видів спостереження.
4. Які Ви можете назвати переваги та недоліки методу спостереження.
5. Вимоги до організації та методика проведення наукового спостереження.
6. Аналіз взаємодії як різновид методу спостереження.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Фридман Л.М. и др. *Изучение личности учащегося и ученических коллективов. Книга для учителя*. – М., 1988
2. Максименко С.Д. *Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури*. – К, 1999.
3. *Опыт системного исследования психики ребенка / Под ред. Н.И. Непомящей*. – М., 1975.

Тема 4. Метод експерименту, його види та методика організації

1. Дайте характеристику експериментального методу, історія його виникнення.
2. Особливості використання методу експерименту в дослідженнях психології, його цінність для науки.
3. Перечисліть функції методу експерименту.
4. Основні види експерименту та їх характеристика(лабораторний та природний лише назвати, не розкривати).
5. Лабораторний експеримент: історія виникнення, область використання, його переваги та недоліки.
6. Природний експеримент та його різновиди (констатувальний, формувальний).
7. Основні етапи проведення експерименту.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Максименко С.Д. *Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження*. - К., 1990.
2. Рамуль К.А. *Введение в методы экспериментальной психологии*. – Тарту, 1966.

Тема 5. Соціологічні методи в дослідженнях проблем психології

1. Метод інтерв'ю, його види, переваги та недоліки кожного з них.
2. Анкета та її види. Запитання анкети.
3. Побудова анкети (структура). Основні правила побудови анкети.
4. Бесіда та правила її проведення.
5. Методика експертних оцінок (рейтинг), її суть. Переваги та недоліки методу рейтингу.
6. Вимоги до компетентних суддів.
7. Типові помилки компетентних суддів.
8. Творче завдання – скласти анкету.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Комінко С.Б., Кучер Г.В. *Країні методи психодіагностики / С.Б. Комінко, Г.В. Кучер. Тернопіль: Карм-блани, 2005. – 406 с.*
2. *Практикум з психодіагностики: Пізнавальні процеси. Посібник для студентів педагогічних факультетів і практичних психологів. Укладач П.Є. Мармазинська, О.С. Тарновська. – Чернівці: Рута, 2000. – 111 с.*

Тема 6. Діагностичні методи дослідження

1. Історія розвитку діагностичних методів дослідження.
2. Групи діагностичних методів (тести, прожективні процедури, контент-аналіз).(3 особи)
3. Характеристика різних видів тестів (інтелекту, здібностей, успішності або досягнень, тести особистості).
4. Соціометричний тест.
5. Творче завдання - підготувати блок методик для вивчення:
  - інтелектуального рівня розвитку:
    - дошкільника
    - підлітка
    - студента/ дорослої людини
  - особистісних якостей:
    - дошкільника
    - підлітка
    - студента/ дорослої людини
  - групових відношень (визначення лідерів, «зірок» і т.п.).

Тобто, кожен обирає собі одну з тем (все буде в порядку, якщо будуть дублюватись теми), і підбирає 5 методик (тести, анкети і т.п.) для вивчення обраної теми. Лише підібрати, не проводити. Оформити письмово (від руки або друковано) – обрані методики представити з матеріалами, ключами, інструкціями.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Комінко С.Б., Кучер Г.В. Краці методи психодіагностики / С.Б. Комінко, Г.В. Кучер. Тернопіль: Карт-блани, 2005. – 406 с.*
2. *Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За заг. ред.. М.С. Корольчука. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2004. – 399 с.*

Тема 7. Проективні методи дослідження

1. Загальна характеристика проєктивних методів дослідження.
2. Переваги і недоліки проєктивних методик.
3. Охарактеризуйте наступні методики: методики структурування, методики конструювання, методики інтерпретації, методики доповнення, методики катарсису, методики імпресії, графічні методики. (довільна кількість людей).
4. Малюнок сім'ї як проєктивний метод дослідження. Лінії аналізу малюнка сім'ї. Аналіз структури малюнка сім'ї. Аналіз особливостей намальованих фігур. Аналіз процесу малювання. Методика діагностичної процедури «малюнок сім'ї».
5. Опишіть одну з проєктивних методик(мета проведення, особливості проведення, інформацію, що надає).

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Анастизи А. Психологическое тестирование. Кн. 1. – М.,1982.*
2. *Терлицька Л.Г. Основи психодіагностики: Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144*

Тема 8. Робота над літературними джерелами як теоретичний метод дослідження

1. Пошук необхідної літератури і попереднє ознайомлення з нею. Види каталогів: алфавітний, систематизований, предметний.
2. Форми фіксації прочитаного: анотація, план, виписки, тези, конспектування.
3. Реферат, рецензія та огляд літератури як засоби систематизації літературного матеріалу.
4. Структура студентської наукової роботи, вибір теми дослідження, визначення об'єкта, предмета, завдань дослідження, формулювання гіпотези дослідження. Оформлення дипломної роботи (тексту, літературних джерел).
5. Загальне завдання: на обрану тему підібрати наукову статтю і законспектувати її.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. *Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. – К., 1997.*
2. *Грушко І.М., Сиденко В.М. Основы научных исследований. - Харьков, 1983.*

4.3. Організація самостійної роботи студентів

1. Розробка схеми спостереження за обраним об'єктом.
2. Розробка блоку методик для вивчення обраної теми.
3. Можливості користування алфавітним та електронним каталогами під час відвідування бібліотеки.
4. Аналіз літературних джерел з теми дослідження та написання конспектів.
5. Застосування діагностичних методів у психологічному дослідженні.
6. Написання рефератів.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю. Орієнтовна тести

1. Які із визначень методології є правильними? Методологія - це:

- а) вчення про методи пізнання та перетворення дійсності;
- б) спосіб організації наукового дослідження;
- в) певна система методів і прийомів дослідження, які застосовуються у будь-якій науці;
- г) наука про найбільш загальні принципи пізнання і перетворення об'єктивної дійсності.

2. В якому із визначень йдеться про часткову або спеціальну методологію?

- а) сукупність методологічних принципів, які використовуються лише в певній галузі знань або в певній науці;
- б) сукупність конкретних методичних прийомів дослідження у певній науці
- в) загальний філософський підхід, який приймається дослідником для вирішення завдань дослідження

3. Метод, який виконує методологічну функцію у всіх науках це:

- а) загальнонауковий метод;
- б) діалектичний метод;
- в) конкретно-науковий метод.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Питання до заліку

- 1. Поняття "методологія".
- 2. Рівні методології, їх характеристика.
- 3. Поняття метод, його визначення та характеристика.
- 4. Класифікація методів наукового психолого-педагогічного дослідження.
- 5. Діалектичний метод та вимоги до нього.
- 6. Критерії правильного вибору методу дослідження.
- 7. Принципи психологічного дослідження.
- 8. Принцип детермінізму.
- 9. Принцип єдності свідомості і діяльності.
- 10. Принцип історизму.
- 11. Принцип розвитку.
- 12. Принцип єдності біологічного і соціального.
- 13. Діяльнісний, системний та особистісний підходи як методологічна основа психологічного дослідження.
- 14. Спостереження, його предмет у психології і педагогіці.
- 15. Види спостереження.
- 16. Безпосереднє і опосередковане спостереження.
- 17. Відкрите і закрите спостереження.
- 18. Закінчене і незакінчене спостереження.
- 19. Самоспостереження, його особливості.
- 20. Вимоги до організації спостереження.
- 21. Методика організації спостереження.
- 22. Аналіз взаємодії як різновид спостереження.
- 23. Метод експерименту.
- 24. Специфіка використання методу спостереження у дослідженнях проблем психології навчання та виховання.
- 25. Види експерименту: лабораторний та природний.
- 26. Види природного експерименту (констатуючий та формуючий).
- 27. Етапи проведення експерименту.
- 28. Історія розвитку діагностичних методів.
- 29. Діагностичні методи та їх групи.
- 30. Види тестів, їх характеристика.
- 31. Тести інтелекту.
- 32. Тести здібностей.
- 33. Тести успішності або досягнень.
- 34. Тести особистості.
- 35. Малюнок як метод діагностики.
- 36. Соціометричний тест.
- 37. Метод інтерв'ю, його види, переваги та недоліки кожного з них.
- 38. Анкета та її види.
- 39. Правила побудови анкети.
- 40. Запитання анкети, їх види.
- 41. Бесіда та правила її проведення.

42. Методика експертних оцінок (рейтинг).
  43. Типові помилки компетентних суддів.
  44. Вимоги до компетентних суддів.
  45. Педагогічний консилиум як різновид методу рейтингу.
  46. Структура студентської наукової роботи.
- 5.3. Критерії оцінювання знань студентів
1. Грамотність використання термінологічного апарату.
  2. Логічність викладу матеріалу.
  3. Обізнаність з науковою літературою по темі.
  4. Повнота висвітлення матеріалу у виступі.
  5. Творчі здібності до розкриття теми, висвітлення проблеми при виконанні практичних завдань.

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

База

1. Анастизи А. Психологическое тестирование. Кн. 1. – М., 1982.
2. Анастизи А., Урбина С. Психологическое тестирование, Пер. С англ. – СПб, 2001. – 688 с.
3. Азенк Г.Ю. Проверте свои способности. Пер. С англ. – М., 1992. – 176 с.
4. Ахим Бююль, Петер Ефель. Искусство обработки информации, анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей.- М.-С.-П. – К., 2002.
5. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности. – К.: Здоров'я, 1989. – 168 с.
6. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К, 1989.
7. Бушуева Т.В. Проведення психодіагностичного обстеження: Посібник для студентів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 94 с.
8. Гильбух Ю.З. Психодиагностика в школе. – М.: Знание, 1989. – 80 с.
9. Грушко И.М., Сиденко В.М. Основы научных исследований. - Харьков, 1983.
10. Гуревич К.М. Психологическая диагностика. – М., 1981.
11. Гуткина Н.И. Психологическая готовность к школе. – М., 1993.
12. Измерение интеллекта детей. Пособие для психолога-практика / Под ред. Ю.З. Гильбуха. – К. РОВО «Укрвизполіграф», 1992. – Ч 1. – 133 с. – Ч. 2. – 62с.
13. Кожевников В.М. Основы психолого-педагогических исследований. – Макеевка. 1996.
14. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики / С.Б. Комінко, Г.В. Кучер. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.
15. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За заг. ред. М.С. Корольчука. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2007. – 400 с.
16. Максименко С.Д. Изучение психики школьника в процессе обучения.- К., 1981.
17. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: Методологія, методи, програми, процедури. – К, 1999.
18. Максименко С.Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. - К., 1990.
19. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основы психологической диагностики. – К.: В-чий Дім «Слово», 2009. – 464 с.
20. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. – К., 1997.
21. Опыт системного исследования психики ребенка / Под ред. Н.И. Непомнящей. – М., 1975.
22. Общая психодиагностика // Под ред. А.А. Бодолева, В.В. Столина. – СПб.: Речь, 2002. – 440 с.
23. Практикум з психодіагностики: Пізнавальні процеси. Посібник для студентів педагогічних факультетів і практичних психологів. Укладач П.С. Мармазинська, О.С. Тарновська. – Чернівці: Рута, 2000. – 111 с.
24. Психологическая диагностика / под ред. М.К. Акимовой, К.М. Гуревича. – СПб, 2005. – 652 с.
25. Рамуль К.А. Введение в методы экспериментальной психологии. – Тарту, 1966.
26. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату). – К., 2003.
27. Рузавин Г.И. Методы научного исследования. – М., 1984.
28. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – Санкт-Петербург, 2003.
29. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. – М., 1980.
30. Суходольский Г.В. Основы математической статистики для психологов. – Л., 1972.
31. Терлицька Л.Г. Основы психодиагностики: Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.
32. Ткаченко О.М. Принципы і категорії психології. – К., 1979.
33. Шмелев А.Г. Психодиагностика личностных черт. – СПб.: Речь, 2002. – 480 с.

Допоміжна

1. Введение в научное исследование по педагогике / под ред. В.И. Журавлёва. – М., 1988.
2. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1987.
3. Крылов В.Ю. Математические методы в психологии // Психологический журнал, - 1980, № 6.
4. Максименко С.Д. Генетическая психология. - М.-К., 2000.

5. Мерлин В.С. Очерк интегративного исследования индивидуальности. – М., 1986.
6. Михайлова И.Б. Методы и формы научного познания. – М., 1986.
7. Платонов К.К. Система психологии и теория отражения. – М., 1982.
8. Подмазин С. И. Личностно-ориентированное образование: Социально-философское исследование.- Запорожье, 2000.
9. Пономарёв Я.А. Методологическое введение в психологию: Монография. – М., 1983.
10. Рибалка В.В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників.

VII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 2018/2019 н.р.¹

До теми 2. «Метод експерименту, його види та методика організації» додано підпункт «Умови ефективності експерименту».

---

¹ Доповнення та зміни до робочої" програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.

Навчально-методична карта дисципліни **Методологія і методи психологічних досліджень**
 Всього - 90 год., індивідуальні – 9 год., самостійна робота – 81 год., 4 – семестр, залік.

Модуль									
Дати індивідуальних занять	08.02	15.02	22.02	01.03	15.03	29.03	12.04	26.04	17.05
Теми індивідуальних занять	Методологія, її рівні та методи психологічного дослідження	Методологічні принципи психологічного дослідження	Методологічні принципи психологічного дослідження	Метод спостереження, його види, організація та методика його здійснення	Метод експерименту, його види та методика організації	Соціологічні методи в дослідженнях проблем психології	Соціологічні методи в дослідженнях проблем психології	Діагностичні методи дослідження	Підсумкове
Самостійна робота									
Види контролю			Модуль 1						Модуль 2
Залік									